

Tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksini hisoblash bo'yicha uslubiy nizom

Ushbu Uslubiy nizom Davlat statistika qo'mitasi tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, statistika organlari tomonidan O'zbekiston Respublikasidagi tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksini hisoblashda foydalaniladi.

Ushbu uslubiy nizomni shakllantirishda "Ishlab chiqaruvchilar narxlar indeksini: amaliyot va nazariya" (YeIQ, BMT, XVJ, XMT, IXRT, Yevrostat, Butunjahon banki (2004- yil) va milliy hisoblar tizimida narxlar hamda hajm ko'rsatkichlari qo'llanmasining (Yevrostat – 2001- yil) xizmatlar ishlab chiqaruvchilarning tariflari indeksini shakllantirish qismidagi tavsiyalaridan foydalanilgan.

Ushbu Uslubiy nizom tanlanma statistik kuzatuvlarini tashkil etish va olib borishda davlat statistika organlari tomonidan ishonchli statistik ma'lumotlarni olish va ular asosida tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksini hisoblash imkonini beruvchi bosqichlarning ketma-ketligini o'z ichiga oladi.

Tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksini tizimini shakllantirishda O'zbekiston Respublikasining "Rasmiy statistika to'g'risida"gi qonuni hamda har yili O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadigan Statistika dasturi qonuniy asos hisoblanadi.

1. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Uslubiy nizomda quyidagi asosiy tushuncha va ta'riflardan foydalanilgan:

tayanch yil – salmoq vaznlar tizimini shakllantirish va tariflarning tanlanma davlat statistik kuzatuvlarini tashkil etishda tayanch korxonalar hamda vakil-xizmatlar turlarini tanlab olishda tashish va aloqaning bozor xizmatlari hajmi ko'rsatilgan yil;

vakil-xizmat – tashish va aloqa xizmatlari tariflari davlat statistika kuzatuvlariga qamrab olinadigan aniq turdagi xizmat.

xizmatning salmoq vazni (xizmatlar guruhi) – tayanch yil uchun tashish va aloqa xizmatlari umumiy bozori hajmida tanlangan vakil-xizmatlari (xizmatlar guruhi)ning ulushi. Bu har bir elementning umumiy majmuadagi muhimlik darajasini aks ettiruvchi ko'rsatkich;

tariflarning individual indeksi – aniq turdagi vakil-xizmatlar tariflari o‘zgarishi darajasini tavsiflovchi nisbiy ko‘rsatkich;

tariflarning jamlangan (umumiy) indeksi – alohida kichik guruhlar, guruhlar yoki o‘rganilayotgan jarayonlar bo‘yicha umumiy hisobda tariflar o‘zgarishi darajasini tavsiflovchi va individual tarif indeksleri asosida shakllanuvchi nisbiy ko‘rsatkich;

tayanch tashkilot – tariflarni ro‘yxatga olish uchun tanlangan kuzatuv obyekti;

tariflar shakllantirishning xususiyatlari (tasniflari) – vakil-xizmatlarni aniqlash imkonini beruvchi va tariflarning qiymatiga ta’sir etishi mumkin bo‘lgan xususiyatlar. Tashish xizmatlari tariflarining shakllanishi xususiyatlari quyidagilar: yuk sinfi yoki nomi, tashish masofasi, bir martalik yukni jo‘natish hajmi, transport vositasi turi, markasi, yuk qabul qiluvchining turi, yetkazib berish tezligi, belgilangan joy, transport vositasining yuk ko‘tarish qobiliyatidan foydalanish darajasi, xizmat ko‘rsatish darajasi va shu kabilar. Aloqa xizmatlari bo‘yicha – tarif rejasi, belgilangan trafik hajmi, oqim tezligi, to‘plamga kiritilgan kanallar va h.k.

2. Tashish va aloqa xizmatlari ta’riflari indeksini hisoblash instrumentariysi

2. Tashish va aloqa xizmatlari ta’riflari indeksini aniqlash uchun ma’lumotlar bazasi bo‘lib tanlangan korxonalar doirasida **12-narx (transport) “Transportda yo‘lovchi va yuk tashish (uzatish) tariflari to‘g‘risida hisobot”** va **12-narx (aloqa) “Aloqa xizmati tariflari to‘g‘risida hisobot”** shakllari, shuningdek, **5-narx (iste’mol) blankasi “Tovar (xizmat)lar iste’mol narx (tarif)larini ro‘yxatga olish so‘rovnomasi”** kuzatuv shakli asosida yo‘lovchi tashish xizmatlari va aholi uchun aloqa xizmatlari tariflarining ro‘yxatga olingan iste’mol narxlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar hisoblanadi.

3. Tashish va aloqa xizmatlari ta’riflari indeksini shakllantirishning asosiy bosqichlari

3. Tariflar kuzatuvi va tarif indekslarini hisoblash quyidagi sxema bo‘yicha amalga oshiriladi:

tariflar kuzatuvi uchun vakil-xizmatlar tanlab olish;

tariflari ro‘yxatga olinayotgan tayanch tashkilotlar tanlovi;

tariflarni ro'yxatga olish tartibini belgilash;
 turli darajadagi jamlangan indekslarni hisoblash uchun o'lchash tizimini shakllantirish;
 formula tanlovi va tariflar indeksini hisoblash.

4. Vakil-xizmatlar tanlovi

4. Tariflarni ro'yxatga olish uchun vakil-xizmatlar tanlab olish ikki bosqichda amalga oshiriladi.

Birinchi bosqichda tarif indeksini shakllantirishda yagona yondashish nuqtai nazaridan iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasnifi (IFUT, 2- tahrir)ning **N. Tashish va saqlash** va **J. Axborot va aloqa** bo'limlari faoliyatiga taalluqli, tashish va aloqa xizmatlari umumiy hajmda katta salmoq vaznga ega alohida turdagi xizmatlar ro'yxati shakllantiriladi. Buning uchun tayanch yil ma'lumotlarida xizmatlar sohasi statistikasining ma'lumotlaridan foydalaniladi.

Ikkinchi bosqichda, muntazam kuzatuvlar uchun keltirilgan ro'yxat asosida, yuklar va aloqa ko'rinishidagi aniq tavsifga va tarif shakllantirish xususiyatiga ega bo'lgan tariflarni ma'lum bir shakl asosida vakil-xizmatlar ro'yxati shakllantiriladi.

Aloqa xizmatlari tariflarini ro'yxatga olishda, xalqaro amaliyotda qo'llaniladigan uslublarga muvofiq, shartli belgilangan tariflarning narx o'zgarishlarini hisobga olishga yo'l qo'yiladi.

5. Vakil-xizmatlar tanlovining asosiy mezonlari:

tanlab olingan vakil-xizmatlar respublika bozorlaridagi transport va aloqa xizmatlarining umumiy hajmda sezilarli darajadagi salmoq vaznga ega bo'lishi lozim;

tanlab olingan vakil-xizmatlar kalendar yili davomida muntazam ravishda mavjud bo'lishi kerak;

har bir tur bo'yicha alohida tanlab olingan xizmatlardan tariflarni shakllantirish tavsifiga ega bo'lganlarini ajratib olish mumkin;

tanlab olingan turlar bo'yicha vakil-xizmat tariflari ma'lumotlari taqqoslanadigan davrlarga mos bo'lishi kerak.

5. Tayanch korxonalar tanlovi

6. Vazirlar Mahkamasining 2012- yil 25- sentabrdagi “Korxonalar va tashkilotlarning yagona davlat registri to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 274-son qarori asosida faoliyat olib boruvchi Yagona davlat registri ma’lumotlari bo‘yicha tashish va aloqa xizmatlari tariflari kuzatuv uchun tayanch tashkilotlar tanlab olinadi.

7. Tayanch tashkilotlarning ro‘yxati maqsadli tanlov orqali shakllantiriladi.

8. Avtomobil transporti tashkilotlaridan tashqari tayanch tashkilotlar tanlovi O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi tomonidan amalga oshiriladi.

9. Avtomobil transporti tashkilotlari Davlat statistika qo‘mitasi bilan kelishilgan holda hududiy statistika organlari tomonidan tanlanadi. Korxonalar tanlovini amalga oshirishda muntazam ravishda faoliyat ko‘rsatuvchi tashkilotlarga alohida urg‘u berish kerak. Bu esa o‘z navbatida tarif ma’lumotlarni yig‘ishda o‘zaro taqqoslash imkonini yaratadi.

10. Tanlangan avtomobil yuk tashish transporti korxonalari hajmi hudud bo‘yicha avtomobil transportida yuk tashish bo‘yicha ko‘rsatilgan umumiy xizmatlar hajmining 50 % idan kam bo‘lmagan qismini qamrab olgandagina tanlov representativ bo‘lib hisoblanadi.

11. Transport va aloqa xizmatlarining boshqa turlari uchun representativ ko‘rsatkich 70 % bo‘lib hisoblanadi.

6. Tariflarni ro‘yxatga olish tartibini belgilash

12. Tariflarni qayd etish shunday amalga oshirilishi kerakki, unga ko‘ra ro‘yxatga olinayotgan ikki davr oralig‘i taqvim bo‘yicha bir oyni tashkil etishi kerak. Shu maqsadda oyning o‘rtasi afzal hisoblanadi (oyning 15 sanasi yoki unga yaqinroq sana).

13. Agarda tarif xizmatlari chet el valyutasida o‘rnatilgan bo‘lsa, u holda ro‘yxatga olish sanasidagi O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy kursi bo‘yicha qayta hisoblanadi (oyning 15 sanasi yoki unga yaqinroq sana).

14. Tarif indekslarini barpo etishda ma’lumotlarning taqqoslanishi va tarif qatorlarining uzluksiz davriyligini ta’minlash kerak. Indeksni hisoblashda har qanday mavjud bo‘lmagan tariflar hisobga olinmaydi.

15. Tayanch tashkilotlarda kuzatilayotgan vakil-xizmatlar vaqtinchalik to'xtatilgan vaziyatlarda, tariflarni shartli ravishda hisoblash amalga oshiriladi. Tariflarni shartli ravishda hisoblash amaldagi tariflarning haqiqiy ma'lumotlari olinguniga qadar amalga oshiriladi.

16. Shartli ravishda hisoblashning ikki xil usuli mavjud: oldingi davrdagi tariflardan foydalanish va shartli tariflarni hisoblash.

17. Avvalgi davrdagi tariflardan foydalanish faqatgina bir-ikki oy davomida, tarif dinamikalarini nisbatan barqaror ushlab turish maqsadlarida, tashish va aloqa xizmatlari tariflari tanlanma davlat statistik kuzatuviga tushgan tayanch tashkilotlar mutaxassislari bilan o'zaro kelishilgan holda amalga oshiriladi.

18. Shartli tariflarni hisoblash usuli tariflarning barqaror bo'lmagan dinamikasi va tayanch tashkilot tomonidan vakil-xizmat uzoq muddatga to'xtatilganda qo'llaniladi. Shartli tariflarni hisoblash va tariflarning nisbiy o'zgarishlaridan foydalanish yo'li orqali davriy qatorlardagi uzluksizlik ta'minlanadi:

boshqa tayanch tashkilot tomonidan taqdim etilgan aynan shunday vakil-xizmat;

kuzatuv uchun tanlab olingan xizmat ko'rsatuvchi barcha tayanch tashkilotlarning vakil-xizmati (mavjud bo'lmaganiga aynan o'xshash);

umumiy hisobda barcha turdagi tashish va aloqa xizmatlari bo'yicha.

19. Amaldagi haqiqiy tariflar paydo bo'lgan oyda, shartli tariflarni qo'llash natijasida, ularning asossiz ravishda oshishi yoki kamayishini oldini olish maqsadida, amaldagi tarif ma'lumotlari asosida haqiqiy o'sish sur'atiga nisbatan avvalgi oydagi shartli tariflar to'g'rilanadi.

20. Aholi uchun yo'lovchi tashish transporti va aloqa xizmatlari tariflarini ro'yxatga olish tovar va xizmatlarning iste'mol narxlari (tariflari) kuzatuvini tashkil etish va iste'mol narxlari indeksini hisoblash bo'yicha uslubiy nizomda belgilangan tartib asosida amalga oshiriladi.

7. Turli darajadagi agregatlarning qiymatini hisoblash uchun tortish tizimini shakllantirish

21. Tariflar indekslarini hisoblash uchun salmoq vaznlarni shakllantirishda tayanch davrdagi tashish va aloqaning bozor xizmatlari hajmi ma'lumotlaridan foydalaniladi.

22. Tayanch davr salmoqlari va indekslarini muvofiqlashtirish shartlariga rioya etgan holda, tarif indekslarini shakllantirish maqsadida tuzatilgan yangilanish koeffitsiyentidan foydalanib, o'tgan yilgi tayanch davrning dekabr oyidagi narxlar ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'rtacha yillik hajmlari to'g'rilanadi.

23. Yangilanishlarni tuzatish koeffitsiyenti quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$K_{aktual} = \frac{STR_{dek, G-1}}{\sum_{n=1}^{12} (STR_{n, G-1}) / 12}$$

bunda:

STR_{dek} – o'tgan oyga nisbatan dekabr oyining mos ravishda xizmatlar, xizmatlar guruhi va umumiy tashish va aloqa xizmatlari bo'yicha qisqa muddatli tarif indeksi¹;

STR_n – mos ravishda xizmatlar, xizmatlar guruhi bo'yicha o'tgan oyga nisbatan n oyidagi qisqa muddatli tarif indeksi;

n – oy raqami (yanvar uchun-1, fevral uchun-2 va h.k);

$G-1$ – indekslar hisoblanadigan va salmoq vaznlardan foydalaniladigan yilning o'tgan yilga nisbati.

24. To'g'rilangan aktualizatsiya koeffitsiyentlarini ko'rsatilgan xizmatlar hajmiga ko'paytirish yo'li bilan barcha xizmat turlari bo'yicha xizmatlarning to'g'rilangan hajmi hisoblanib, bundan esa bevosita salmoq vaznlar tizimini hisoblashda foydalaniladi.

25. Aniq turdagi xizmat, guruhlar va kichik guruhlarining salmoq vaznlari quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$W_i = \frac{d_i}{\sum d_i}, \quad W_j = \frac{d_j}{\sum d_j}$$

bunda:

W_i – xizmatning salmoq vazni (i);

¹ Qisqa muddatli tarif indekslarini hisoblash uslubiyoti 8- bo'limida keltirilgan ("Formula tanlovi va tarif indekslarini hisoblash").

- W_j – j guruhning yoki kichik guruhlarining salmoq vazni;
- d_i – tayanch yil uchun ko‘rsatilgan i xizmatning to‘g‘rilangan hajmi;
- d_j – tayanch yil uchun ko‘rsatilgan i xizmatlar guruhi yoki kichik guruhining to‘g‘rilangan hajmi.

26. Qayta kiritilgan pozitsiyalar bo‘yicha to‘g‘rilangan aktualizatsiya koeffitsiyentlarini aniqlashda guruhlar pozitsiyasining mavjud tuzatish koeffitsiyentlaridan yoki guruhlar bo‘yicha pozitsiyasidan foydalaniladi.

27. Tashish va aloqa xizmatlari tariflari indekslarini hisoblashda qo‘llaniladigan salmoq vaznlar tizimi har yili qayta ko‘rib chiqiladi.

8. Formula tanlovi va tarif indekslarini hisoblash

28. Tanlangan elementlar qamrab olinish darajasiga qarab tashish va aloqa xizmatlari tariflari uchun individual va yig‘ma tarif indekslarini hisoblash amalga oshiriladi.

29. Dastlabki ma’lumotlar asosida individual tarif indekslari quyidagi formula asosida hisoblanadi:

$$STR_{t,i} = \frac{P_{t,i}}{P_{t-1,i}} \times 100\%,$$

bunda:

- $STR_{t,i}$ – o‘tgan oyga ($t-1$) nisbatan t hisobot oyidagi i vakil-xizmatlarning individual tariflar indekslari;
- $P_{t,i}$ – t hisobot oyidagi i vakil-xizmatlar tarifi, so‘mda;
- $P_{t-1,i}$ – i vakil-xizmatlar tarifining o‘tgan t oyiga nisbati, so‘mda.

30. Birlashtirilgan narx indekslarini hisoblashda tayanch davrining salmoq vaznlari tizimidan foydalanilgan holda modifikatsiyalangan Laspeyres formulasi asosida amalga oshiriladi. Modifikatsiya shundan iboratki, har bir davrda tayanch salmoq vaznlar narx indeksining so‘nggi qiymatiga ko‘paytiriladi. Ushbu yondashuv hisob-kitoblar zanjirining uzluksizligini saqlab qoladi, bu esa xizmat ko‘rsatishning beqaror vaziyatlarida ularni almashtirish masalasini osonlashtiradi.

31. Hisob-kitoblar quyidagi algoritm asosida amalga oshiriladi:

$$1. LTR_{t,i} = \prod_{n=1}^t STR_{n,i},$$

$$2. V_{t,i} = W_i * \prod_{n=1}^t STR_{n,i},$$

$$3. LTR_{t,j} = \frac{\sum_{i=1}^g V_{t,i}}{\sum_{i=1}^g W_i} = \frac{V_{t,j}}{W_j},$$

$$4. STR_{t,j} = \frac{LTR_{t,j}}{LTR_{t-1,j}},$$

bunda:

$LTR_{t,i}$ – j xizmat bo'yicha tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan joriy t oydagi uzoq muddatli tariflar indeksi;

STR_i – j xizmat bo'yicha o'tgan oyga nisbatan hisobot oyidagi qisqa muddatli tariflar indeksi;

$STR_{t,j}$ – j xizmat guruhi (kichik guruhi)ning o'tgan oyiga nisbatan $(t-1)$ joriy t oydagi qisqa muddatli tariflari indeksi;

$LTR_{t,j}$ – j xizmat guruhi (kichik guruhi)ning dekabr oyiga nisbatan t joriy oydagi uzoq muddatli tariflari indeksi;

$V_{t,i}$ – joriy t oydagi i xizmatlarning salmoq vazni;

$V_{t,j}$ – joriy t oydagi j xizmatlar guruhlari (kichik guruhlari)ning salmoq vazni;

W_i – i xizmatlarning salmoq vazni

W_j – j xizmatlar guruhlari (kichik guruhlari) bo'yicha salmoq vazni;

n – oy raqami (1- yanvar, 2- fevral va h.k.);

g – guruhlar (kichik guruhlar) tarkibiga kiruvchi xizmatlar soni.

32. **Har oyda** avvalgi oyga nisbatan tarif indeksleri hisoblanishidan tashqari, o'tgan yilning dekabr oyiga, o'tgan yilning mos oyiga hamda yil boshidan o'tgan yilning mos davriga nisbatan tarif indeksleri hisoblanadi.

33. Ko'rsatilgan indeksleri hisoblashda quyidagi formulalardan foydalaniladi:

o'tgan yilning dekabr oyiga nisbatan:

$$LTR_{2,t} = \prod_{n=1}^t STR_n ,$$

bunda:

$LTR_{2,t}$ – o‘tgan yil dekabriga nisbatan joriy oy t tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlar bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

STR – o‘tgan oyga nisbatan n – oyi uchun tariflarning qisqa muddatli indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

t – joriy oy;

n – oyning tartib raqami.

o‘tgan yilning mos oyiga nisbatan:

$$LTR_{3,t} = \frac{LTR_{t,G}}{LTR_{t,G-1}} ,$$

bunda:

$LTR_{3,t}$ – o‘tgan yilning mos oyiga nisbatan joriy oy (t) tarifining indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

LTR_t – tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan joriy oy (t) tariflari indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

t – joriy oy;

G – joriy yil;

$G-1$ – o‘tgan yil.

yil boshidan o‘tgan yilning mos davriga nisbatan:

$$LTR_{4,t} = \frac{\sum_{n=1}^t LTR_{n,G}}{\sum_{n=1}^t LTR_{n,G-1}} ,$$

bunda:

$LTR_{4,t}$ – o‘tgan yilning mos davriga nisbatan yanvar oyidan boshlab joriy oygacha (t) bo‘lgan tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

LTR_n – tayanch yilning dekabriga nisbatan n - oy uchun tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

t – joriy oy;

G – joriy yil;

$G-1$ – o‘tgan yil.

34. **Har chorakda** avvalgi chorakka nisbatan va o‘tgan yilning tegishli choragiga nisbatan tariflar indeksleri aniqlanadi.

Mazkur indekslarni hisoblashda quyidagi formulalardan foydalaniladi:

joriy chorak o‘tgan chorakka nisbatan:

$$LTR_{5,ch} = \frac{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,ch}}{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,ch-1}},$$

bunda:

$LTR_{5,ch}$ – o‘tgan chorakka nisbatan joriy chorakdagi tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

LTR_k – tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan chorakning k - oyi uchun tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

k – har bir chorakdagi oyning tartib raqami (yanvardan martgacha, apreldan iyungacha va h.k.);

kv – joriy chorak;

$kv-1$ – avvalgi chorak.

joriy chorak o‘tgan yilning mos choragiga nisbatan:

$$LTR_{6,ch} = \frac{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,G}}{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,G-1}},$$

bunda:

$LTR_{6, ch}$ – o‘tgan yilning mos choragiga nisbatan joriy chorakdagi tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

LTR_k – tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan chorakning k - oyi uchun tariflar indeksi (xizmat, guruh yoki kichik guruh xizmatlar, barcha tashish va aloqa xizmatlari bo‘yicha – yig‘ma ma’lumot);

k – har bir chorakdagi oyning tartib raqami (yanvardan martgacha, apreldan iyungacha va h.k.);

G – joriy yil;

$G-1$ – o‘tgan yil.

35. Yuqorida sanab o‘tilgan indekslardan tashqari, o‘rtacha oylik tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksini hisoblashda o‘rtacha geometrik qiymat formulasidan foydalangan holda hisoblanadi:

$$\overline{I_p} = \sqrt[n]{STR_1 * STR_2 * ... * STR_n},$$

bunda:

$\overline{I_p}$ – birinchi oydan boshlab n – oygacha bo‘lgan davr uchun o‘rtacha oylik indeks;

STR – o‘tgan oyga nisbatan har bir oy uchun qisqa muddatli tarif indeksi;

p – oylar soni.

36. Yil boshidan o‘rtacha oylik tarif indekslarini hisoblashda quyidagi formuladan foydalaniladi:

$$\overline{I_p} = \sqrt[n]{LTR_{2,n}},$$

bunda:

$\overline{I_p}$ – yanvar oydan boshlab n – oygacha bo‘lgan davr uchun o‘rtacha oylik indeks;

LTR_2 – o‘tgan yilning dekabr oyiga nisbatan joriy yilning n -oyidagi tarif indeksi;

n – oy tartib raqami.

Yakuniy qoidalar

37. Tashish va aloqa xizmatlari tariflari indeksidan transport va aloqa sohasidagi inflyatsion jarayonlarni baholashda, indeks-deflyatorlarni aniqlashda, turli xildagi iqtisodiy hisob-kitoblarda va makro darajadagi prognozlashtirish ishlarida foydalanish mumkin.

38. Nashrlarda va rasmiy hisobotlarda tarif indeksleri ma'lumotlari verguldan so'ng bitta o'nlik belgi bilan joylashtiriladi.

Foydalanilgan ma'lumotlar ro'yxati

1. "Ishlab chiqaruvchilar narxlari indeksi: amaliyot va nazariya" (YeIQ, BMT, XVJ, XMT, IXRT, Yevrostat, Butunjahon banki, 2004- yil).

2. "Milliy hisoblar tizimida hajm va narx ko'rsatkichlari bo'yicha qo'llanma" (Yevrostat – 2001- yil).

3. O'zbekiston Respublikasi davlat standarti O'zDT 005: 2011 // Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha umumdavlat tasniflagichi (2-tahrir).

4. "Raqamli rivojlantirish o'lchamlari. 2020- yilda AKT narxlari tendensiyasi" // Xalqaro elektroaloqa birlashmasi // 2020- yil.